

EN råkad dis smyer mellom hekker og nakne løvtrær når vi ankommer Vestre Gravlund der mangfoldige av hovedstadens borgere er stedt til hvile. Denne uken yter ekteparet Syslak sine tjenester i kapellene her, han på orgelkrakken og hun opptatt med å løse de ofte spede røstene fra de sorgende på benkeradene vel gjennom salmesangen.

I ly bak graner på geledd dormer minnens hage, godt skjermet fra det larmende livet som utfoldes av utålmodige hestekrefter i stri strøm på en firefelts vei tett forbi.

Eva og Asbjørn har inntatt orgelgalleriet i det største av krematoriets tre kapeller. Programmet drilles for dagens første seremoni. Denne fredagen er rolig med bare tre bisettelser. Opptil sju på en dag er slett ikke uvanlig. Evigheten, fysisk gestaltet gjennom maleren Alf Kollfens kosmiske stjernetaker, hvelver seg over kapellet der profesjonelle hender ordner frodige kranser og blomsteroppsatser vakkert på plass rundt en bære. På fondveggen midt i mot lar den samme kunstneren det levende livet passere i glimt, like fra unngangelsen til graven. Men også oppstandelseshåpet er med.

PRØVER Å INSPIRERE

- Det hev ei rose sprunge ut av ei rot så grann, stemmer Eva i. Julen er like rundt hjørnet, og det preger akkompagnementet til den siste reis denne dagen. Vanligvis kjennetegnes ikke salmevalget for bisettelser av den store variasjonen.

legger han til og nikker vel tilfreds over den utviklingen. "Hvordan noen spør ekteparet til rå over de å inspirer til å unngå de mest brukte sangene. Norsk Salmebok har nesten ett tusen sanger å velge mellom.

- *Blir det ikke ensformig å skulle framføre de samme salmenes igjen og igjen, dag etter dag?*

- Vi føler begge sterkt at de som har mistet en av sine kjære, har krav på at alle gjør sitt beste for å skape en vakker og verdig begravelsesseremoni. Sorgens stund kan også være et godt minne, tross alt, svarer Eva for dem begge. Dessuten er det en fordel at melodiene er kjente. Ikke alle som møter opp i en bisettelse, er like bevandret i salmeboka, påpeker hun.

- Kunsten er å fornye seg. Mulighetene til variasjon ligger i forspillene, skyter organisten inn.

For om salmene er like, er forspillene aldri de samme. Det sørger Asbjørn for. Han har rykte blant kolleger for å være en improvisator av rang. Under inngangsmusikken som spilles mens gravfølget finner plass sine i kapellet, har organisten også som oftest fritt spillerom. Da velger han gjerne Bach eller annen kirkeemusikk. Asbjørn Syslak har en betydelig notesamling hjemme.

- Det hender noen har spesielle ønsker om inngangsmusikk, og dem vil vi gjerne lytte til, sier han.

UPASSENDE MELODIER

- *Er det musikkønsker dere slett ikke kan etterkomme?*

Eva gir ektefellen et dult i armen og begge drar på smilebåndet. Det har nok forekommet ønsker som ville vært svært upassende i en gravferds-seremoni.

- En Grand prix-melodi sa jeg nei til. Og en

En Grand-prix melodi sa jeg nei til.

Asbjørn Syslak

legger han til og nikker vel tilfreds over den utviklingen. "Hvordan noen spør ekteparet til rå over de å inspirer til å unngå de mest brukte sangene. Norsk Salmebok har nesten ett tusen sanger å velge mellom.

MØTER SORG HVER DAG

Klokken nærmer seg tiden da dørene til kapellet skal slås opp for de sorgende. Organisten trekker i spakene og slår an noen prøvende akkorder.

- *Er det ikke nedslående å være vitne til død og sorg hver eneste dag?*

- Når gamle mennesker dør på en naturlig måte, er det livets gang. Det gjør alltid inntrykk å se sorg. Vi kan bidra med å gjøre en god jobb med musikken, men vi kan ikke involvere oss følelsesmessig i hver eneste bisettelse. Da ville vi ikke holdt ut med et arbeid som dette, sier Asbjørn.

- Jeg har sjelden grått så mye i en bisettelse som nå nylig, der det ikke stilte en eneste pårørende. Bare presten, folkene fra begravelsesbyrået og oss til stede i kapellet. At det går an å leve så ensomt i verden at du ikke engang etterlater deg et savn ved graven! sier Eva.

Begge er enige om at enkelte opplevelser i gravkapellet river mer i hjerterøttene enn andre, selv når man er til stede i en profesjonell funksjon. Som når det står en liten barnekiste under baldakinen foran fondveggen. Eller når de vet at dødsfallet skyldes en dramatisk ulykke. Deres jobb kan vanskelig bli bare rutine.

Eva og Asbjørn Syslak traff hverandre ikke på orgelgalleriet, men det var ikke langt ifra. Den søte musikken oppsto for godt over 20 år siden i kirkekoret i Sørkedalen, der Eva sang og Asbjørn var dirigent.

- *Kan det ikke bli vel tett å både bo og jobbe sammen?*

Schumann. Brahms. Schubert. Grieg. Nielsen - Hjemmet i Nittedal inneholder mangfoldige hyllemeter med plater og CD-er. Om repertoaret kan være snevert på jobben, er variasjonsmulighetene dessto større på fritida. Da får salmene nemlig hvile.

- Han kan stå opp klokka fem om morgenen får å høre et par symfonier av Sibeliuss for han drar på jobben, ler Eva med et vennlig klapp på hodet til ekteparten.

Selv er hun ingen morgenfugl, men foretrekker å dyrke sin private musikkinteresse etter arbeidstid. Eva synger i det anerkjente Oslo Domkor, samt holder egne kirkekonserter eller er solist ved framføringer av oratorier og andre kirke-musikalske verk.

NOEN TALER GRIPENDE

Det er på tide å trå igang inngangsmusikken til dagens første seremoni. Bach har Asbjørn bestemt. En biografi om Edvard Grieg legges i beredskap.

- Ennå hender det jeg får høre prester som taler så gripende over bårn at jeg bare blir sittende å lytte. Men vanligvis nytter jeg tiden mellom musikkinnspillingene til å lese eller innstudere nye stykker, sier han litt unnskyldende.

På Vestre krematorium er orgelgalleriene skjult for de som befinner seg nede i kapellene. Derfor kan ekteparet bruke pausene til hva de måtte ønske, bare de er stille.

Klokkeslag kaller til oppbrudd idet vi smetter ut bakdøra i kapellet. Hvite frugg hvirvler rundt oss i lufta. Snart vil den hemmelighetsfulle hagen hvile under et tykt, mykt teppe av snø.

Av Britt Rogstad og Odd Mahus (foto)

Ekteparet Eva og Asbjørn Syslak er fast ansatt ved hovedstadens to krematorier.

Ukjent etterforskar fram i ljuset

Dokumentar
Oddvar Rakeng
Han som etterforsket Quisling
- historien om politimester Simon Østmo
Thorsrud lokalhistoriske forlag

10. september 1945 blei Vidkun Quisling dømd til døden.
ALLE FOTO FRÅ BOKA HAN SOM ETTERFORSKET QUISLING

7. mai 1945, dagen før den offisielle frigjøringsdagen, spurte Justisdepartementet politifullmektig Simon Østmo (1901-94) ved Oslo politikammer om han er viljug til å ta på seg ei heilt spesiell arbeidsoppgåve:

Ville Østmo bli hovedetterforskar i saka mot ministerpresident Vidkun Quisling, førar for Nasjonal Samling og Adolf Hitlers protesje i Norge?

Eter ei kort tid i tenkjeboxen, svara Simon Østmo ja, og dermed venta den største faglege utfordring ein norsk polititjurist kunne få.

Journalisten og forfattaren Oddvar Ra-

keng har skrivne bok om kjøpmannsønnen frå Elverum som fekk ein av dei mest framskotne posisjonane i landssvikopp-gjeret - Han som etterforsket Quisling (Thorsrud lokalhistorisk forlag). Til no har Østmo si rolle i rettsaka mot Quisling vore lite kjent.

DYKTIG

Rakengs biografi viser juristen sitt arbeid med den krevjande saka, eit oppdrag han løyste med stor menneskeleg innsikt og faglege dugleik.

Då Simon Østmo seinsommaren 1946 var ferdig med å etterforske statsrådene i

Quislings regjering, blei han utnevnt til politimester ved Gudbrandsdal politikammer på Lillehammer, ei stilling han hadde fram til han gjekk av med pensjon i 1970. Men for han reiste til Lillehammer hadde han ferie i to veker. Etterforskararbeidet hadde lagt beslag på all hans tid etter at rettsoppgjeret byrja i 1945.

HENRETTA

Mannen Østmo etterforska for landsvik, Vidkun Quisling, blei henretta på Akershus festning natt til 24. oktober 1945.

Bjergulv K. Bjævn

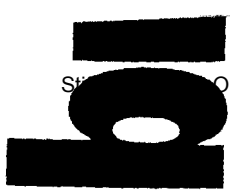
Simon Østmo var politimannen som fram-skafta prova mot Quisling.

Hans

Nå 70

110876

*Lilla
mannen!*

skåret og borte, og som fra uminnelige Tider er en selvvalgt Markedsplads, og videre et for lengere Tid tilbage var det største Hestemarked i Norges Land og har stadigen tiltaget i Udvikling».

Vi må ikkje gjera skam på denne uttala. Landbruksnæringa med hesten i fokus har frå fyrste stund vore eit viktig og bærande element i Stavsmartin. Stavsmartin har vore eit sted der folk frå fjern og nær møttes, mange for å gjera ein handel, men mange kom sikkert også for å treffe andre, det sosiale element var ikkje det minst viktige.

Vi er nå kome til ein milepel der planer for Stavsmartens framtid skal leggast. Ei samla landbruksnæring, med det meiner eg alt fra garden til foredlingsbedrifter, våre samvirkeorganisasjonar, og ellers alt som på ein eller annan måte kan knyttes til primærnæring, finn det naturleg at vi også i framtida må vera med som eit viktig ledd i den framtidige Stavsmarten, i samarbeid med dei mange andre næringar som i seinare tid har kome til.

«Det handler om å overleva – på bygda», er tittelen på

eit motivasjonsprosjekt for bygdeutvikling, og i det ligg utnyttning av lokale ressurser. Eg meiner Stavsmarten er eit objekt som det er viktig å satse på, det er viktig at vi som næring synleggjer oss, ikkje berre for marten si skuld, men også for næringa si skuld.

Vi meiner at Stavsmarten ligg til rette for å utvikles til noe meir enn det er i dag, og landbruksnæringa er vel den næring som treng mest synleggjering, om vi skal overleva på bygda.

«Det er heilt generelt, tanker bygt på det vi er kome fram til ved arbeidet med denne «martnesstratesjen». Dei for-

skjellige faglag og organer innafør landbruket, ra si eiga vurdering. I av Øyer-Tretten Bon Småbrukarlag vil eg ha ideen om at ei samla bruksnæring ved neste marten står fram med mål og budskap. Norsk bruk, det er best, og kjem ikkje frå Ri

Vi håper at vi for by skyld finn fram til fram Stavsmartin, tida er mod fornying.

H. Strøm
Øyer-Tran B
og Småbruk

Alle innlegg som sendes redaksjonen må være undertegnet med fullt navn og adresse. I visse tilfelle godtas at brev trykkes i avisen med merke eller psevdonym, men fullt navn skal likevel oppgis. Skriv kort! Redaksjonen forbeholder seg retten til å korte ned lange innlegg.

Simon Østmoe

I GLTs omtale av Oddvar Rakengs bok «Han som etterforsket Quisling» 12 d.s. står det noe som jeg må få korrigere av hensyn til Simon Østmoes ettermæle. Avisen sier at Østmoe av slo å svare på spørsmål fra meg, da jeg i 1992 vendte meg til ham som kilde i forbindelse med mitt arbeid om Quisling.

Dette er en misforståelse. Østmoe tok vennlig imot meg i sitt hjem da jeg kom til ham, og fortalte fra Quislingsaken så langt hukommelsen rakk under vår rommelige samtale. Hans informasjoner inngår derfor i grunnlaget for min skildring av Quislingprosessen, slik det også står i noteapparatet i «Vidkun Quisling 2: En fører for fall».

Østmoe opptrådte med andre ord helt korrekt, svarte på spørsmålene, og stilte sin erfaring som embetsmann til disposisjon for forskningen. Å hevde at han skulle tilbakeholde det han visste av rent personlige årsaker, er det ikke grunnlag for.

Hva han senere kan ha fortalt en venn om vår samtale, som så senere er fortalt videre til Rakeng, kan jeg naturligvis ikke vite. Men da Østmoe og jeg snakket sammen om de resultater jeg hadde lagt fram i bind 1 av biografien, framkom det ikke noe som kunne tyde på mistillit. Tvert imot møttes vi i felles interesse for tilfellet Quisling, som han hadde personlig innsikt i. At han senere skulle tale til andre med en helt annen tunge, anser jeg usannsynlig og ikke overensstemmende med den riddelighet som utvilsomt var del av hans karakter.

Hans Fredrik Dahl

Øglænd så en reportasje i Utenriksmagasinet i NRK for et par dager siden. Reportasjen skildret problemene med å vokte EUs yttergrense mot Polen ved elva Oder. Illegale inntrengere viste stor oppfinnsomhet for å ta seg inn i det forfjettede land EU. – over eller under brua, av og til med livet som innsats.

Dersom Norge går med i Schengen-avtalen, vil Norskekysten være yttergrensen for EU i pass-sammenheng. Dersom uønskede individer eller organisasjoner er inne i Norge, så har de passfrihet i hele EU. En må være meget blåøyd om en tror at kriminelle ikke straks vil oppdage og benytte seg av av den store døren inn til EU via Norge.

Når en spør hvor store problemer det var med å vokte for uønsket passering ved ei oversiktlig bru over Oder, hvordan skal vi da ha mulighet for å vokte vår lange kyst?

Det ville være meget interessant om hr. Øglænd ville fortelle ikke bare undertegnede, men for all del det norske tollvesen og andre norske myndigheter hvordan dette effektivt skal ordnes?

Jeg venter spent på svaret fra hr. Øglænd som tydeligvis mener å ha den store oversikten.

Undertegnede håper at Europabevegelsens heiagjeng ikke bagatelliserer Norges eventuelle problemer med å være EUs yttergrense i pass-sammenheng.

Asbjørn Kvitrud

Schengen
– passfrihet og
bekjempelse
av kriminalitet

GLT 19.12.96.
N° 2.1.97. S. m. l.
Hvordan at EU, lok. han trekket

len er også en glassfiberpram (båt). Fra 20. september til 20. oktober stiger Nord-Mesna med ca. tre meter.

Torsdag 24. oktober ringer en eldre mann fra Lillehammerområdet vår fagforening og forteller at båten ligger med bunnen i været langt ute i vannet. Han har imidlertid ingen mulighet til å berge den.

Hva skal jeg gjøre? Skal jeg kontakte stedets brannvesen? Tankene svirrer rundt i hodet.

På lørdag 26. oktober reiser jeg opp til hytta for å få en oversikt over situasjonen. I det jeg med bange anelser, runder hyttehjørnet ser jeg båten ute i vannet – men, jeg ser mer!! To karer er i full gang med «operasjon båtbergning». Alle som har vært oppe i lignende situasjoner vet at det er en vanskelig og strevsom jobb. Etter hvert forstår også jeg det. Men karene gir seg ikke og til slutt er båten på trygg grunn.

Alf Inge og Odd Martin har ingen tilknytning til hverken hytta eller Aurskog-Høland kommuneforening. De har bare tilfeldigvis oppdagat «havariet», men trår til som om det skulle være deres båt. For dem er det den naturligste ting av verden!!

Jeg fikk utrolig respekt for disse karene.

På vegne av Aurskog-Høland kommuneforening: Tusen takk for hjelpen!!!

Dere er fine representanter for lokalbefolkningen på Mesnalia.

Nils Langstad
leder av Aurskog-Høland
kommuneforening

møtt en buss og måtte utpå.

På vei hjem var det bare jeg og kjerringa skulde oss vakne. Hvorfor ikke hvor mange som hadde grøfta fra Vinstra til Skjegg skal si det holdt oss. Fra Vinstra til Massing hele 24 biler vært i, eller grøfta, og fra Massing til hadde hele 34 biler vært ta. Altså hadde hele 34 den seneste tid vært i ulykker nestenulykker. Den stoppet rett før berg eller på autovern. Selv om klokke tre om natta ble dette alvor.

Har det vært personskadene? Hvor mange hadde bulker kostet skadene.

Hvorfor skjer de...?

- Er det spesielt dårlige sjø i Skåbu og Vinstradalen?
- Kjører brøytebilene for ut, slik at ytterste del av blir ei felle?
- Eller er Skåbuvegen rett slett for smal?

Fornuftsmessig setter jeg meg til det siste spørsmålstegnet er klart at store lastebiler og ser, er tvunget til å presse på personbiler i grøfta.

Ikke fordi de vil, men det simpelthen ikke er plass dem!

Og om dette måtte jeg en sen nattetime, fordi de ansvarlige for veien må svar.

Det har tilsynelatende bra til nå, men hva hvis nå disse 34 hadde møtt en fjell eller ei åpen stikkrenne? Må skjue ei dødsulvke far veien.